

קרוב אליך

עבודת ה' ברוח חסידית

סמרטפון רק עם ואצאפ!
אפשר!! וכדאי!!
מרכז הזמנות ארצי
052-2-129-129
אספקה לכל חלקי הארץ תוך 24 שעות
רח' פינס 9 ירושלים | zolphone.co.il

זולפון
מרכז - תל אביב

30 אפשר למדוד רוחניות התוועדות

10 ששון החצוף, אתה עובד אצלי! חסידות

19 שוב הנדיבות הזאת הרב זקס

8 מתי תקלוט שאוהבים אותך? / צבי יחזקאלי

17 מפוצצים באנדרנלין פויקה! לנוער

18 אל תספר לי סיפורים! רגעים של אור, עודד מזרחי

21 בעיקר יש לה כאב ראש עומק הקשר

24 להפיק מגושי הכאב שירים של זהב/ סיפור

עמוד 12

זמני השבת KENNEDY
ירושלים תל אביב חיפה

כניסה	17:06	17:21	17:12
יציאה	18:19	18:21	18:20

הקומקום הבריאותי לשבת!

להזמנות: 03-9537790 | KENNEDY.CO.IL

איפה בליל פורים?
ציבור הנשים הרחב, משמינית ומעלה

הרקדת הענק!!

מדרשת אוריה

יום רביעי || י"ג אדר ב' || 20.3 || 21:30

אולמי "נאות ירושלים" גבול רמת גן-בני ברק (צמוד למכון מור)

לחניה 9 חניון ב.ס.ר. 4

פורים
עם מדרשת אוריה

ערב לימוד

להגיע מוכנה לפורים

יום ראשון || י' באדר ב' || 17.3
במדרשת אוריה, הרימון 3 גבעת שמואל

הרבנית נעמי שפירא	17:00
הרב ברוך סליי	18:00
הרב יהושע שפירא	19:00
הרב אליעזר קשתיאל	20:15
"ואפילו בהסתרה" אליעזר ושרה רוזנפלד במופע מרגש!	21:00

הסעות מירושלים וחורה בהרשמה מראש • מרצים והרשמה באתר או במייסבוק • הנחה לנרשמות מראש: • כניסה בערב האירוע על בסיס מקום פנוי

תולדות במסכה

אם המילה "אנוסים" נשמעת לכם כמו מושג רחוק מהמבחן בהיסטוריה, זו רק אשליה. ה"אנוסים", אותם יהודים שאולצו להמיר את דתם אך שמרו עליה למרות הרדיפות האכזריות שחוו, היא אחת התופעות המרתקות בהיסטוריה היהודית, והיא ממשיכה להשפיע על העולם היהודי, ואפילו הלא-יהודי, גם בימינו

כעת החלו גם יהודי פורטוגל להתנהג כאנוסים, עד שבשנת שצ"ו (1536) הוקמה שם אינקוויזיציה, מעין משטרה חשאית שתפקידה היה לרדוף את ה'כופרים', ובעיקר אותם קונברסוס שהמשיכו לשמור על מנהגים יהודיים. האינקוויזיציה הפעילה נגדם עינויים נוראים במהלך החקירות הקשות שערכה, והעונשים שהטילה היו חמורים עוד יותר – בדרך כלל נגזרה על אלו שנמצאו אשמים שריפה על המוקד בכיכר העיר, לקול צהלות ההמון. כך נרדפו היהודים במשך כשלוש מאות שנה, עד שהאינקוויזיציה בפורטוגל סיימה את פעולתה באופן רשמי בשנת תק"פ (1820).

מנהגים מוזרים במשפחה

"נולדתי בשם אנה בעיר פורטו שבפורטוגל, בת יחידה להורים מקסימים", מספרת חנה. "היו לי חיים טובים ושמחים. מבחינה דתית, גדלתי במשפחה עם מסורת קתולית, אבל היינו חילונים. לא היה לנו בסיס מוצק ולא קיבלתי חינוך דתי, אבל חגגנו את החגים הנוצריים והיינו ממש חלק מהסביבה. פורטוגל היא מדינה עם אווירה מאוד קתולית, אין כמעט בני עמים אחרים. אף פעם לא ראיתי יהודים, ואפילו היום עם כל ההגירה לאירופה, יש רק מעט מאוד מוסלמים.

"היו לנו כל מיני מנהגים מוזרים במשפחה, שבחלקם אפילו התביישתי. למשל, לילדים אסור היה להצביע על הכוכבים, ואם מישוהו עשה זאת נתנו לו מכה קלה על היד; אסור היה לטאטא את הרצפה לכיוון הדלת וגם לא לשים לידה

המוסלמים מספרד ומפורטוגל (ה"רקונקיסטה", כיבוש מחדש). השלטון הנוצרי היה פחות סובלני ביחסו ליהודים, והפעיל עליהם לחץ כבד לקבל את הדת השלטת.

בשנת קנ"א (1391) התקיימו פרעות קשות ביהודי ספרד, שבסופן רבים מהם הוכרחו להתנצר. לפי החוק הקתולי אסור לחייב אדם להתנצר, אבל אם הוא כבר עשה זאת, אפילו אם הוא לא התכוון לכך – אין כבר דרך חזרה, והוא נחשב נוצרי לכל דבר. רבים מהיהודים שאולצו להתנצר ("קונברסוס", שזכו גם לכינוי הגנאי "מרנוס", חזירים) קיבלו את הדת החדשה רק כלפי חוץ, אבל בבית ובקהילה המשיכו בשמירת המצוות. היהודים שלא התנצרו הואשמו שהם מחטיאים את הקונברסוס ומושכים אותם לדתם ה'ישנה', עד שבשנת רנ"ב (1492) גירשו מלכי ספרד את כל היהודים שנשארו בספרד ויצרו מדינה 'נקייה מיהודים'. כעת נשארו בשטחה רק יהודים אנוסים.

רוב היהודים היגרו למדינה השכנה, פורטוגל, ושם נהנו מהגנה יחסית ומהבטחה שיוכלו להגר הלאה. בתקופה זו, כעשרה עד עשרים אחוז מבין מיליון תושבי המדינה היו יהודים! מלך פורטוגל שראה את כישרונם וחכמתם של היהודים, הבין כי יוכל להיעזר בהם לצורכי ממלכתו. כעבור חמש שנים, בשנת רנ"ח (1497), במקום לאפשר להם לצאת מהמדינה, טמן להם פח והכריז על "גזרת שמד" כפויה – כל היהודים הוטבלו לנצרות בפקודת המלך, ואיש לא ניצל ממנה.

דרור יהב

הם עדיין חיים בכל רחבי העולם, במיוחד באירופה ובדרום אמריקה, והיסטוריונים טוענים כי בברזיל, כמעט מחצית האוכלוסייה היא מצאצאי האנוסים! בשורות הבאות נצא למסע מיוחד בעקבות סיפורם, דרך מפגש עם בת למשפחת אנוסים שהתגיירה בשנים האחרונות.

שלוש מאות שנה של אינקוויזיציה

הדבר המפתיע ביותר בשיחה עם חנה איל, חוץ מסיפור חייה כמובן, הוא העברית הנפלאה שלה. השיחה איתה כל כך זורמת וחלקה, עד שרק כשהיא מתקשה להגות את המילה "מכללה" נזכרים שרק לפני חמש שנים היא חיה כקתולית ולא ידעה שום דבר על יהדות ועל ישראל. בני משפחתה שמרו בסתר על יהדותם במשך חמש מאות שנה, מבלי לדעת כלל שהם צאצאי יהודים.

קצת היסטוריה: "תור הזהב" של יהודי ספרד היה תחת שלטון מוסלמי מתון ופולורליסטי יחסית. בתקופה זו חיו גדולי עולם כמו הרמב"ם, הרמב"ן, רבי יהודה הלוי, רבנו בחיי, הר"ן (רבנו ניסים), רבי שלמה אבן גבירול ועוד. בשלב מסוים הנוצרים החליטו לכבוש מחדש את חצי האי האיברי, והחלו במהלך איטי אך עיקש שנמשך שנים ארוכות, עד שבסופו של דבר סילקו את

פח אשפה; לפני שסבתא נפטרה היא ביקשה שיכסו את כל המראות בבית, ואני מרוב בושה לא רציתי שאף חברה תבוא לבקר אותי, שלא יחשבו שאנחנו משוגעים. אף אחד לא ידע מה מקור המנהגים הללו, וכששאלנו למה עושים ככה, המבוגרים אמרו לנו תשובות בסגנון 'ככה קיבלנו מהקדמונים', 'זה טוב לך' וכדומה. חשבנו שאלה אמונות תפלות שסבתא הביאה מהכפר לפני שנים, אבל לאף אחד לא היה אומץ להפסיק אותן."

בלי לגיטימציה לשאול

"כבר מילדותי הייתי בחיפוש רוחני. תמיד היו לי שאלות, שהיום אני מגדירה בתור 'שאלות של יהודיה'. היה לי קשה לקבל את האמונה ב'אותו האיש', שמתפללים אליו כמו שמתפללים אל הקב"ה, ואת האמונה ב'קדושים', שהתמונות שלהם תלויות בכל מקום. זה לא הסתדר לי אפילו מבחינה פילוסופית. הרגשתי שאני מחפשת דבר גדול שאפשר להתחבר אליו, והייתי חסרת שקט ביחס לדת, מה גם שראיתי את חוסר הערכים ואת הרדידות הרוחנית של החיים הנוצריים. שלא כמו ביהדות, האמונה לא 'יורדת' לחיים של אנשים ולא משפיעה עליהם ועל האופן שבו המשפחה מתנהגת. הכל נראה לי מאוד רדוד וחסר לי משהו עמוק. לאמא שלי היתה אמונה בקב"ה, היא היתה מדברת כל הזמן עם 'deus', הקב"ה בפורטוגזית, למרות שזה דבר מאוד לא מקובל בנצרות.

"בגיל 18 למדתי פסיכולוגיה בפורטו, באוניברסיטה קתולית, שם פגשתי חברות חכמות ומאוד קתוליות, ממש 'דוסיות'. איתן התעוררו אצלי שוב שאלות, ומצאתי את עצמי הולכת לכנסיה עם חברה שרצתה שאפגוש 'כומר מדהים', להגדרתה, שיענה לי על כל השאלות. אבל כשהגעתי לשם הרגשתי שזה בכלל לא מדבר אלי. התנ"ך הקתולי והתרגום שלו כתובים בקודים. זה לא כמו ביהדות שאתה יכול, ואפילו צריך, לפתוח את התנ"ך ולקרוא אותו, ללמוד תורה ולהתחבר אל ה'. בנצרות בונים אצל האנשים תחושה שזה לא נועד לכל אחד, אין לגיטימציה ללמוד ולשאול שאלות. וכך בגיל די צעיר התחלתי לחשוב שזה לא בשבילי, שאני לא אמשך עם הנצרות כמשהו משמעותי בחיים. הייתי בתחושה שלא צריך דת, אלא מספיק לדעת שיש בורא ולהתחבר אליו.

"הרגשתי שאני לא שייכת לשום מקום, אבל חלמתי לצאת לטיולים ולהכיר את העולם. אחרי כמה שנים התחלתי ללמד באוניברסיטה ובמקביל למדתי יוגה בגלל בעיה בריאותית שהיתה לי. זה הכניס אותי למקום 'רוחני' כזה של מדיטציה, אנרגיות, נשמה וגוף, מושגים שבאו מעולם של ניו אייג'. עזבתי את העבודה בגיל 25, והיו לי כמה חודשים פנויים. מה אני הולכת לעשות? הגעתי למסקנה שאני רוצה לנסוע לנפאל והודו. זה כמו בישראל, זה דבר מאוד מאוד לא מקובל בפורטוגל. היו כמה אנשים שמש המש התנגדו, עד שבסוף חברה הסכימה לבוא איתי. המטרה היתה לקחת פסק זמן רוחני וללמוד קצת יוגה ומדיטציה."

הנפאלים היו אומרים לי שלום

"כשהגעתי לנפאל פגשתי המון ישראלים במקום. הקשר הראשון שלי היה עם השפה – ברגע ששמעתי עברית הרגשתי משהו מאוד מיוחד, למרות שלא הבנתי כלום. מי היה מאמין שהיום אני אעביר הרצאות בעברית?... בכל מקום שהלכתי הנפאלים אמרו לי 'שלום', וחשבתי שזו מילה בנפאלית. רק אחר כך הבנתי שזה בעברית, ולא הבנתי למה הם אומרים לי את זה, עד שישיראלי אחד אמר לי: 'את נראית להם ישראלית'. התעניינתי אצל המטיילים מאיפה הם מגיעים, הם סיפרו לי קצת על ישראל ועל הצבא, והיה מעניין.

"מנפאל נסעתי להודו לבד. הייתי בניו-דלהי כמה ימים והכרתי במלון בחור ישראלי בשם שי. היתה לו אפליקציה לעיוורים שהוא בא להציג בתחרות לפתרונות טכנולוגיים בהודו. דיברנו קצת בלובי והיא הפכה לשיחה מאוד עמוקה. הוא סיפר לי על יהודים ויהדות, וממנו שמעתי דברים בסיסיים שדיברו אלי. למרות שהכרנו רק זמן קצר, אחרי שהוא הלך הרגשתי

פתאום שאיבדתי אותו, שאני חייבת לראות אותו עוד פעם. החלטתי לחפש אותו. זכרתי שהוא אמר שיש לו רכבת לדרום הודו, הלכתי לתחנת הרכבת אבל הוא לא היה שם. כשחזרתי למלון ראיתי אותו שוב בלובי, הוא עוד לא יצא. אני לא יכולה להסביר את זה, אבל אותו רגע בו נפגשנו שוב היה רגע מאוד רוחני. הסתכלנו אחד על השני ושנינו ידענו שאנחנו הולכים להתחתן. ידעתי שאני אהיה אשתו והוא ידע שיהיה בעלי. הרגשנו כמו מרינוטות, שמישהו שם אותנו בסיטואציה הזו ונתן לנו להיות בתוך החוויה.

"שי לא היה בחור דתי, אבל הוא כן היה מחובר למסורת. בצבא הוא שירת בצוות שחצי ממנו היו דתיים וזה גם השפיע עליו. באותו זמן הוא כבר התחיל לעבור איזה תהליך משלו, והוא אומר שבאותו רגע בו נפגשנו, שם התחילה התשובה שלו. הוא הסכים לבוא לבקר בפורטוגל בתנאי שאבטיח לבקר אותו בארץ. הכרתי אותו להורים שלי ורצינו לטוס יחד לישראל, אבל לא מצאתי כרטיס לאותו יום. בדיעבד זה היה טוב, כי בטיסה לארץ היתה לי תחושה שלא ידעתי להסביר. מבחינתי, רק באתי לבקר את שי. אפילו לא ראיתי בעצמי קתולית שבאה לביקור בארץ הקודש, זו פשוט היתה נסיעה רגילה. אבל בטיסה נפל לי אסימון רוחני ישר לנשמה. כשראיתי מהחלונות את הארץ התחלתי לבכות. הרגשתי שחזרתי הביתה אבל לא ידעתי להסביר לעצמי למה. הרגשתי שמשו מיוחד קורה, וככה נשארתי פה חודש לטיול מאוד מיוחד, כשאני מרגישה חלק מכל הדת הזו. כשעברתי ליד בית כנסת, שמעתי תפילה וידעתי שזה שלי. הגעתי קצת לפני פסח, הייתי עם המשפחה של שי בליל הסדר וכל כך התלהבתי בלי שהייתי יכולה להסביר למה."

לאמא היה מגן דוד

"אחרי חודש חזרתי הביתה וישבתי עם ההורים בסלון. סיפרתי להם על ישראל, על כמה שאנשים אוהבים את המדינה ואת הזהות שלהם כיהודים, ואיך הם הולכים בגאווה עם שרשראות של מגן דוד. ואז אמא שלי אומרת, 'את יודעת שכשהייתי ילדה גם לי היתה שרשרת של כוכב?'. נדהמתי. שאלתי אותה מה זה, איפה היא... היא הביאה אותה וזו אכן היתה שרשרת של מגן דוד. התברר שסבתא של אמא, אליזה, העניקה לה אותה כשאמי הגיעה לגיל 12-13, ואמא הלכה איתה כמה שנים. אף אחד אצלו לא ידע שזה סמל של יהודים. לא הבנתי את

"בטיסה נפל לי אסימון רוחני ישר לנשמה. כשראיתי מהחלונות את הארץ התחלתי לבכות. הרגשתי שחזרתי הביתה אבל לא ידעתי להסביר לעצמי למה. הרגשתי שמשו מיוחד קורה"

הסיפור: יש לנו במשפחה שרשרת של מגן דוד, אבל אף אחד לא יודע אם אנחנו יהודים?

"האירוע הזה הוציא אותי למסע חיפושים לגבי הזהות שלי. הפורטוגלים לא לומדים מספיק וכמעט לא יודעים כלום על ההיסטוריה שלהם, בטח שלא על גירוש ספרד ופורטוגל. לא הכרתי את הפרטים האלה בכלל. התחלתי לחפש כתבות, ראיונות, קראתי באינטרנט. אחרי שהגעתי לארץ גיליתי שקיים מרכז מידע אקדמי על האנוסים במכללה האקדמית נתניה. בפעם הראשונה קיבלתי רשימה של מנהגים של יהודים אנוסים, ומצאתי הרבה מהם במשפחה שלי. זה היה תהליך של כמעט שנה וחצי שבמהלכו למדתי על ההיסטוריה, והתחלתי לגלות שרבים מהמנהגים ה'מוזרים' שלנו הם בעצם מנהגים של אנוסים, יהודים שהיו בסכנה והיו חייבים לשנות את המנהגים כדי שאיש לא יידע עליהם מפחד האינקוויזיציה.

"גיליתי למשל שאסור להצביע על הכוכבים בלילה, כי במוצאי שבת יהודים מחפשים שלושה כוכבים בשמיים כדי לדעת אם יצאה השבת. בזמן האינקוויזיציה זה הפך למנהג מעורר חשד, במיוחד כשילדים עושים זאת, וכך התקבע אצלנו שאסור להצביע לכוכבים כדי שלא יחשדו שאתה יהודי. או למשל שאסור לטאטא את הרצפה לכיוון הדלת ולא לשים פח לידה, בגלל המזוזה. כשהיהודים נאלצו להוציא את המזוזות מפתחי הבתים הם רצו לשמור על מודעות לכך שהיה שם משהו קדוש, ולכן עד היום לא זורקים שם לכלוך ולא מטאטאים לכיוון זה. כשהייתי עם אמי בכותל, היא ראתה לראשונה נטילת ידיים. היא שאלה מה זה, והסברתי לה שיש ביהדות הרבה ברכות. אמי אמרה: 'כשהייתי ילדה, כשאכלנו פירות בפעם הראשונה בעונה היו אומרים איזו ברכה ומשהו טוב', וכך חזרנו לכותל לברך 'שהחינו' ביהודי."

הסבתא האחרונה

בקהילות האנוסים הפכו הנשים, האימהות, הסבתות והדורות לבנות הסמכא בענייני יהדות. הגברים עבדו מחוץ לבית, תחת עיניה הפקוחות של האינקוויזיציה, והבית, שהיה יחסית שמור, היה קרקע נוחה להטמעת מנהגים בקרב הילדים. בכל קהילה היתה "הזקנה", מעין מקבילה נשית שמילאה את תפקיד הרב, שפשוט נעלם. הדמות שאיתה הזדהו האנוסים היתה "סנטה אסתר", אסתר המלכה

"בכל מקום שהלכתי הנפאלים אמרו לי 'שלום', וחשבתי שזו מילה בנפאלית. רק אחר כך הבנתי שזה בעברית, ולא הבנתי למה הם אומרים לי את זה"

שנחשבה לאנוסה הראשונה שלא גילתה את עמה ומולדתה. "הסבתא רבה שנתנה לאמא שלי את המגן דוד ביקשה על ערש דווי שיקברו אותה כמה שיותר מהר, ושבמשך שבוע יסגרו את כל החלונות ויכסו את המראות. זה כמו כן נשמע לכולם מאוד מוזר. אמא היתה אז בת 16, והיא זוכרת שהם חיפשו סדינים בכל הבית. חברות שלה באו לבקר, והיא לא רצתה שאף אחד ייכנס הביתה. הסבתא רבה היתה כנראה האחרונה שהיתה מודעת לשורשים היהודים שלנו."

בניגוד למקובל לחשוב, האינקוויזיציה לא חיפשה יהודים, מכיוון שלא היו כאלה - ליהודים כלל לא הותר לחיות בחצי האי האיברי. היא חיפשה את הקונברסוס שסירבו לקבל על עצמם את הנצרות לחלוטין. "בפורטוגל יש פועל שאפשר לתרגם כ'לעשות יהדות', ויש לו קונוטציה שלילית. כל מה שהיו לו שורשים יהודיים נחשב שלילי. למשל, במשפחה שלנו כשדיברו על אדם אחר בנימה שלילית, מיד מישוהו היה אומר 'מא לינגואה', שזה 'לשון הרע'. לא הבנתי למה זה אסור אבל התביישתי, כי הביטוי הזה בפורטוגזית של היום נחשב לשפת רחוב מאוד נמוכה, שאנשים מהוגנים לא אומרים, ואילו אצלנו במשפחה הוא נאמר חופשי... מעניין שדבר כל כך יפה כמו איסור לשון הרע, הפך לשפת רחוב. כל מה שהיה מקושר לעולם היהודי נהפך לשלילי."

ללחוש בכניסה לבית הקברות

הקשר של חנה עם העולם הנוצרי שסביבה היה לא פשוט. "אצלנו במשפחה היתה תפילה שאומרים כשנכנסים לבית קברות, משהו כמו 'אתם הייתם כמונו, אנחנו נהיה כמוכם, שהקב"ה ישמור עליכם, תתפללו עלינו ואנחנו נזכור אתכם'. אסור היה להגיד אותה בקול אלא רק ללחוש, ואם אמרתי בקול רם מדי אמא היתה גורעת בי."

"בגיל 18 נפטרה סבתא של חברה והלכנו כל החברות מהאוניברסיטה להלוויה, אבל התברר לי שאף אחת לא מכירה את התפילה הזו, אפילו החברה היותר אדוקה. היא נתנה לי לזכר בטלפון עם דוד שלה שהיה כומר, ואז קרה דבר מוזר: הוא אמר שהוא לא מכיר מנהג כזה וניתק לי את השיחה בפנים. בדיעבד, הוא כנראה ישר הבין שזה מנהג יהודי אבל לא ידע אם אוכל להתמודד עם זה. יש עוד עשרות מנהגים כאלה, אצלנו וכמשפחות אחרות, שכל משפחה המציאה לעצמה כדי לשמר את היהדות, אבל עם השנים המנהג נשמר והיהדות נשכחה."

תמונות של 'סנטה אסתר' על הקיר

בלמונטה הוא כפר פורטוגלי של יהודים אנוסים ששמרו בסודיות על היותם אנוסים במשך מאות שנים, עד שבשנת תשנ"ב (1992) התגיירו כולם יחד. "כשביקרתי בבלמונטה היה לי מאוד מוזר. יש להם בבתים תמונות על הקיר, אבל לא של קדושים נוצרים אלא של משה רבנו ושל 'סנטה אסתר', כך שכלפי חוץ נראה כאילו יש שם אווירה נוצרית אבל בעצם מדובר בתוכן יהודי. חשבתי שזה מסמל בצורה מאוד חזקה את העובדה שפורטוגל בעצם הפכה עבור אותם יהודים ממקלט בטוח לבית כלא שאי אפשר לברוח ממנו לשום מקום."

הדבר המדהים הוא הכוח של המשפחות, ובעיקר של הנשים, להמשיך את המנהגים גם אחרי ששנים איש לא ידע שהם מסמלים קשר אל דת אחרת. "ככל שחלף הזמן, הם איבדו את הזהות שלהם כי הדבר הכי מסוכן היה להראות איזשהו קשר אל היהדות, אבל המנהגים נשמרו. לא יודעים למה עושים, אבל ככה עושים

דרייפוס של פורטוגל

קפטן ארתור קרלוס דה בארוס באסטו, או בקיצור קפטן בסטו (1887-1961), היה קצין בצבא פורטוגל שגילה את שורשי היהודיים. בהיותו בן 18 החל ללמוד יהדות ועברית בכוחות עצמו, ואף נסע לטנג'יר (מרוקו הספרדית) כדי להתגייס כהלכה. שמו העברי היה אברהם ישראל בן הראש. לאחר שנים של העדר קהילה יהודית בשל האינוקויזיציה, הוא גיבש בשנת 1923 קהילה בפורטו, הקים בית כנסת וביקש לצרף אליה את צאצאי האנוסים. בסך הכל הוא גייס כ-9,000 אנוסים תוך מספר שנים. בן הראש הקים ישיבה, עיתון יהודי ובית כנסת גדול - "בית הכנסת כדורי", שאת רוב הכסף לרכישת קרקעותיו תרם הברון רוטשילד. הצלחתו גרמה להשמצות נגדו, והוא נשפט כמה פעמים אך נמצא זכאי. הוא סולק מהצבא על התנהגות שאינה הולמת קצין בעקבות ברית מילה שערך, ונפטר בשנת תשכ"א (1961) בדיכאון וחוסר כל. בעקבות ביקור שערך בשנת תשס"ד בפורטוגל הרב הראשי לישראל רבי שלמה עמאר, הוא הוכר כגיבור, ולפני שש שנים טוהר שמו באופן סופי.

תשס"ד בפורטוגל הרב הראשי לישראל רבי שלמה עמאר, הוא הוכר כגיבור, ולפני שש שנים

לחזור לעם ישראל. הלכתי לקורס גיור, אבל שאלתי המון שאלות וכנראה שמרוב התלהבות הפרעתי קצת לשאר התלמידים. אחר כך מצאתי מורה פרטית, שאיתה למדתי ועברתי תהליך מדהים, ואז הגעתי לרבנות להתגייס."

לדבר בחדשות של פורטוגל

"היום אנחנו גרים בקרית שמואל בחיפה. שי הוא הייטקיסט בתחום של הדפסה תלת ממדית ורוצה לשנות את העולם, ואני מעבירה הרצאות שבהן אני מספרת את הסיפור האישי שלי בתוך הסיפור ההיסטורי של יהדות פורטוגל, וברוך השם זוכה לפתוח לבבות ונשמות. כל כך הרבה דברים קרו אצלנו תוך חמש שנים."

אחרי שנים כל כך אינטנסיביות, אני מתעניין מה התכנית הלאה. "החלום שלי הוא למצוא את הדרך לדבר עם אנשי פורטוגל. אני רוצה לכתוב ספר ולהופיע שם. מה יקרה אם אדבר בחדשות ואספר את הסיפור שלי? אני חושבת שהרבה אנשים יבינו שהם יהודים, ומי יודע מה זה יעשה..."

אין הקשר שלך עם המשפחה?

"אני בת יחידה ויש לי קשר מאוד מיוחד עם ההורים. הם היו איתי בכל הדרך של החיפושים וליוו אותי. זה אמנם קשה להם שאני רחוקה ויש נכדות בישראל, אבל הם שמחים כי הם יודעים שהגעתי למקום שלי. אמא שלי בתהליך עם עצמה, ובוא נגיד שלא יפתיע אותי אם גם היא תחליט יום אחד לעשות איזה שינוי. אנחנו נוסעים לשם והם באים הנה די הרבה. עם המשפחה היותר מורחבת לא כל כך מדברים, הכל מאוד מוזר להם. אין כמעט תקשורת מולם, בשלב מסוים ערכתי שיחה עם כל בני הדודים, הם הבינו היטב על מה אני מדברת והכירו את המנהגים המוזרים שלנו, אבל לא התרגשו מדי. אני מבינה שצריך איזה חומר של רוחניות, וכנראה שאני נבחרתי להעביר את זה החוצה. אולי אני נשלחתי לפה לחכות לילדים שלהם."

כולנו חיים בקופסאות

מה את חושבת על החיים בישראל?

"זה ברור שאנחנו בדרך לגאולה, אבל יש לנו עבודה לעשות. יש לי הרבה תקווה, כי אני מאמינה בשורש של אמת שנמצא בתוכנו. צריכים להתחבר לדברים הבסיסיים שמחברים בין כל היהודים. היה לי מאוד קשה לקבל את העובדה שאין דמות של יהודי שהוא פשוט יהודי ומקבלים אותו כמו שהוא. היום יש כיפה סרוגה, אורתודוקסי, חסידי... כולנו מוגדרים בקופסאות. אני לא רואה את הניואנסים עד כדי כך, ולא מביאה אותם ליחסים עם אנשים. אני מדברת עם השכנה האולטרה-חרדית שלי כמו שאני מדברת עם החילונית. בשבילי כולם יהודים, ואני שם איתם. החברות שלי אומרות שאני ההגדרה של אהבת ישראל, כי אני לא רואה את כל הדברים הקטנים האלה. זה כוח ואני מאוד שמחה שיש לי אותו, כי אני מאמינה שזה המפתח להטבת מצבנו."

"כל הקושי בא מזה שעדיין לא למדנו להבין. בכל דור, יהודי הוא חלק ממשוה גדול ומביא איתו צבע ושוני, וזה בסדר שכל אחד בתהליך שלו. לצערי לא תמיד רואים את זה."

עם איזו דמות יהודית את הכי מזדהה?

"אני בתקופה של מחשבות על נשיות, ואני מאוד מתחברת לאימהות שלנו. כל דמות נשית בתורה, אם מסתכלים עליה טוב רואים שהיא אישה חזקה, עם אינטואיציה ברורה לגבי האמונה ויודעת להעביר אותה הלאה לדור הבא. אני חושבת שאישה יהודיה היא אישה חזקה. גם אני כזו, תמיד הלכתי עם האינטואיציה ואני חושבת שיש את זה בכל אישה. וכמובן שאני מאוד מתחברת לאסתר, דוגמה למישהי שהבינה מה המקום שלה להשפיע, והלכה עם זה כדי לשמור על עם ישראל."

כי זה לטובתנו. מכחישים כל קשר ליהדות, אבל המנהגים הם יהודיים. זה הדבר היחיד שנשאר, אפילו אם בצורה סימבולית, אבל מכאן רואים את הכוח של המעשה ועד כמה חשוב לשמר את המסורת, את המנהגים והמעשים הקטנים והחשובים הללו. אני מאמינה שיש לי נשמה יהודית חזקה שתמיד צעקה שהיא רוצה לחזור הביתה, ובזכותם זכיתי לזה ולא משנה כמה דורות חלפו."

"מצחק שדווקא אני הייתי המודרנית, האקדמאית הראשונה במשפחה, שהחליטה שהיא לא מעבירה את המנהגים המוזרים האלה הלאה לדור הבא, אולי רק בתור 'סיפורי סבתא'. לא ראיתי את עצמי אומרת לילדים שלי לא להצביע לכוכבים. דווקא אני, שרציתי לנתק את השרשרת, נעשיתי הראשונה שהקב"ה לקח ושם אותה בארץ ישראל. היום יש לי שתי בנות, וכל מוצאי שבת אני מוציאה אותן החוצה כדי לראות את הכוכבים לפני ההבדלה... קיבלתי מתנה מהקב"ה לראות את ההבדל בצורה כל כך ברורה, ואני ממש מרגישה שחזרתי הביתה. אני רואה את הבת שלי כשהיא חוזרת מגן דתי וחושבת לעצמי: אין לך מושג מה את מחזיקה בנשמה שלך. כמה עוצמה, כמה קושי, ועם כל החושך שניסו להשפיע עלינו לא הצליחו לכבות אותנו."

כל עם ישראל קורא עלייך

הדרך אל הגיור היתה עבודה ברורה מאליה. "בשלב מסוים שי ואני החלטנו לחזור להודו, הוא הגיע לעבוד ואני התחלתי ללמד שם באוניברסיטה. רציתי לבנות לעצמי את הידע. ביליתי הרבה בבית חב"ד, חפרתי את עץ המשפחה שלי והבנתי שיש אצלנו המון שמות יהודיים במשפחה. התחלתי להבין עוד דבר ועוד דבר. כשנגמר הסמסטר הראשון הייתי אמורה לחזור לפורטוגל לכמה שבועות לחופשה ואז לחזור להודו לעוד סמסטר, אבל הרגשתי שאני רוצה להיות יהודיה ולא אכפת לי מכלום. אני רוצה את היהדות שלי, ואין מקום בעולם חוץ מארץ ישראל. וכך עזבנו בהודו הכל, השארנו מאחורינו דירה מרוהטת, שהחברים הישראלים שנשארו שם ארזו ושלחו לנו לארץ. הגעתי לישראל יום לפני חג השבועות, אבל לא ידעתי כלום על החג הזה. ואז שי הקריא לי את מגילת רות, ואמרתי לו: 'איזה יופי שמצאת את זה, זה ממש הסיפור שלי. תודה שהתאמצת לחפש את זה', והוא אמר: 'את לא מבינה, זה ספר בתנ"ך וכל עם ישראל קורא את זה היום...'."

"כאן הגעתי לפגישה עם הרב שור ברבנות חיפה, ואחרי כמה זמן הוא אמר לי 'אנה (זה השם הקודם שלי), את צריכה לדעת שיש בעולם יהודים ולא יהודים, ויש אנשים שנשארו באמצע. מבחינה הלכתית לא קל לנו לקבל אותם, אבל אנחנו פותחים את הידיים כדי לתת לכם כל מה שאתם צריכים